

ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಪಾತ್ರ

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಎನ್.ಪಿ.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಮೈಸೂರು.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17013534>

ABSTRACT:

ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಸಮಿತಿಯ 1948ರ ಶಿಫಾರಸು: ಹೈಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ, ಫೆಡರಲ್ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಒಳಗೊಂಡ ತ್ರಿಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ 1952ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಯಾರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗವು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದವು. ಭಾಷಾ ನೀತಿ ಕುರಿತು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು. ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಪರವಾಗಿದ್ದ ಸದಸ್ಯರು ಡಾ. ರಾಮ್ ಮನೋಹರ್ ಅವರ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಜಿ “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ (ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಹಣಾವೋಲಿ)” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪರವಾಗಿದ್ದ ಗುಂಪು “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಫಾರ್ ಎವರ್, ಹಿಂದಿ ನೆವರ್” ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಂದೋಲನ ನಡೆಸಿದವು. ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಳಗೂ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು.

5ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-1959 ರಂದು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರ ಭರವಸೆ: ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯೇತರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ: “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ ಹಿಂದಿಗೆ ಸಹವರ್ತಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಹವರ್ತಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿಯೇತರ ಜನರು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ... ಹಿಂದಿಯೇತರ ಜನರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧ ಹೇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ... ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ... ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಬೇಡದ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹೇರಲು ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.” ಏತನ್ಮಧ್ಯೆ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯು ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ “ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ”ವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿತು. 1961ರ ಆಗಸ್ಟ್ 10, 11 ಮತ್ತು 12ರಂದು ನಡೆದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಾಯಿತು.

KEYWORDS:

ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ, ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾ ನೀತಿ, ಮಾತೃ ಭಾಷೆ.

ಪೀಠಿಕೆ:

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಅದರ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಚೆಲುವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 6,000 ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1650 ಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಮಗುವಿನ ಅರಿವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತದ ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸವಾಲು ಎರಡೂ ಆಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ನೂರಾರು ಉಪಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಭಾಷಾ ನೀತಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ (TLF) ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಏಳಿಗೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಭಾರತದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಈ ತ್ರಿಭಾಷಾ ನೀತಿ ದೇಶದ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಭಾರತದ ಬಹುಭಾಷಾ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಇದರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ವಿಶಾಲ ಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಪದೋಷದಿಂದಾಗಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡು, ತ್ರಿಪುರಾ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಲೇಖನವು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಸುತ್ತಲಿನ ಮೂಲಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕುರಿತು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಮಾತೃಭಾಷೆಯು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಡೆದಿರುವ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು, ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ

ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಷೆಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು, ಬಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಭಾಷಾ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಭಾಷಾ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 1938ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದಾಗ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಭಾರತ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಲು ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದಿನ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಿಷನ್ ಅನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯನ್ನು 9 ಡಿಸೆಂಬರ್ 1946 ರಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಭಾಷಾ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು.

ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಸಮಿತಿಯ 1948ರ ಶಿಫಾರಸು: (i) ಹೈಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ, ಫೆಡರಲ್ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಒಳಗೊಂಡ ತ್ರಿಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ 1952ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಯಾರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗವು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದವು. ಭಾಷಾ ನೀತಿ ಕುರಿತು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು. ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಪರವಾಗಿದ್ದ ಸದಸ್ಯರು ಡಾ. ರಾಮ್ ಮನೋಹರ್ ಅವರ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಜಿ “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ (ಅಂಗ್ಲೇಜಿ ಹಟಾವೋಲೆ)” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪರವಾಗಿದ್ದ ಗುಂಪು “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಫಾರ್ ಎವರ್, ಹಿಂದಿ ನೆವರ್” ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಂದೋಲನ ನಡೆಸಿದವು. ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಳಗೂ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು.

ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರ ಭರವಸೆ:

ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯೇತರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ: “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ ಹಿಂದಿಗೆ ಸಹವರ್ತಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಹವರ್ತಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿಯೇತರ ಜನರು ಮಾತ್ರ

ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ..... ಹಿಂದಿಯೇತರ ಜನರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧ ಹೇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ..... ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. .... ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಬೇಡದ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹೇರಲು ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.” (5ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-1959 ರಂದು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ)

ಏತನ್ಮಧ್ಯೆ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯು ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ “ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ”ವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿತು. 1961ರ ಆಗಸ್ಟ್ 10, 11 ಮತ್ತು 12ರಂದು ನಡೆದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಾಯಿತು.

1963 ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಂಗೀಕಾರ:

ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷಾ ಕಾಯ್ದೆ 1963 ಅನ್ನು 16ನೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ 1967 ರಂದು 205 ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಿರೋಧವಾಗಿ 41 ಮತಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತಾದ ನೀತಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ಉಲ್ಲೇಖ: “ಈ ಸದನವು ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು, ಹಿಂದಿಯೇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಆ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತದೆ.”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ 1967 ರ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿತು, ಅಧಿಕೃತ ವಹಿವಾಟುಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗಿನ ನಿರ್ಣಯವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಭರವಸೆ ನೀಡಿತು. ಹೀಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 1968 ರಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ, ಜಾರಿಗೂ ತಂದಿದೆ. ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈಗ ನಾವು 2023 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇವೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು (TLF) ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಈ ಐದೂವರೆ ದಶಕಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸದಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು? ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು, ರಕ್ಷಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ:

ಮೊದಲ ಭಾಷೆ: ಇದು ಮಾತೃಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೇ ಭಾಷೆ: ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಇದು ಇತರ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿಯೇತರ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಹಿಂದಿ ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ತೃತೀಯ ಭಾಷೆ: ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗಳು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಸೂತ್ರ. ಡಾ. ಕೊಠಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗವು 1966 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲು 'ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ'ವನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಸಂಸತ್ತಿನ ಎರಡೂ ಸದನಗಳು 1968 ರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದವು. ನಂತರ 1985ರ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯೂ ಅದೇ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿತು.

ಈಗ 2020ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಈವರೆಗೆ ಐದು ಸಲ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಬದಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ, ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಶಿಫಾರಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡದೆ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿದೆ.

ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದ್ದು, 6 ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ 10 ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮೂರನೇ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ

ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ 9 ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಶೇಕಡ 30 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ 9 ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಶೇಕಡ 30 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಕರ್ನಾಟಕದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಜೊತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಆಯ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬೋಧನೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ 6 ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ 9 ನೇ ತರಗತಿವರೆಗೂ ಬೋಧಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ 9 ನೇ ತರಗತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಸಂಯೋಜಿತ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಲಸೆ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತು, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಧಾನಿ ಪ್ರದೇಶದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮತ್ತು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ:

ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಹೊರನಾಡು ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೇ ಬಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಧಾನಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರು ತಾವು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಹಿಂದಿ, ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು, ಪ್ರಶೋತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಲಿಖಿತ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ

ಬರಲಾಗಿದೆ.

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 6 ರಿಂದ 10 ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಹಿಂದಿ ಓದಿದ್ದು, ಅವರು ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದಾಗ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿನ ಬೋರ್ಡ್, ಬಸ್ಸುಗಳ ಮಾರ್ಗ, ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಓದುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತಾವು ಕಲಿತ ಹಿಂದಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ 10 ರ ನಂತರದ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಿಕ್ಕೆ, ತರಕಾರಿ ಮಾರುವವರು, ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುವಾಗ, ಆಟೋ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಠಿಣ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ:

ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು. ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಾಂಚಲ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ, ಬಿಹಾರ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಹರಿಯಾಣ, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಗು ಒಟ್ಟು 3 ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು, ಅಂದರೆ: ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಹಿಂದಿಯೇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಗು ಮತ್ತೆ 3 ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಕಡ್ಡಾಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ತಮಿಳುನಾಡು, ಪುದುಚೇರಿ, ತ್ರಿಪುರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು (ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷೆ) ಕಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕಾದ ವರ್ಗ, ಅಥವಾ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕಾದ ವರ್ಷಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಆದರೆ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು, ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಂತರರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೂಡ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿಲ್ಲ.

ದ್ವಿಭಾಷಾ ಮತ್ತು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಜನಗಣತಿ ಮಾಹಿತಿ:

ದ್ವಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು, ತ್ರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಎಂದು ಜನಗಣತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾದ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದರೆ, ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಫಲಿತಾಂಶವು ತುಂಬಾ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿದೆ. ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡು 55 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ, ದ್ವಿಭಾಷಾ ಮತ್ತು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಮಾಡಲಾದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿಭಾಷಾ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 1961 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 9.7% ರಿಂದ 1971 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 13.04 % ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. 1981 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 13.34% ಇದ್ದದ್ದು, 1991 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 19.44%, 2001 ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 24.79% ಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ 1991 ರಲ್ಲಿ 7.90% ಇದ್ದುದು 2001 ರಲ್ಲಿ 8.51% ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯು 250 ಮಿಲಿಯನ್ ಭಾರತೀಯರು ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. 85 ಮಿಲಿಯನ್ ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಮೂರು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಾಗಿ, ದೇಶದ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ, ವಿರೋಧವು ಹಿಂದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಹೇರುವುದಕ್ಕೆ ಜನರ ವಿರೋಧವಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಭಾಷಾ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಧಿಕೃತ

ಭಾಷಾ ನಿಯಮಗಳ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಾಗಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿನ ಗೊಂದಲಗಳು:

ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲೆಯು ಏಕೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬಾರದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಅಥವಾ ಒಡಿಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಲಿಕೆ, ಪ್ರಚಾರವು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ - ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. “ಭಾರತವು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಆದಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಹಿವಾಟು ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂವಹನದ ಭಾಷೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರೆ ಜನರು ಭಾಷಾ ಕೌಶಲ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ-ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಳಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಕ್ರೆಡಿಟ್ ರೇಟಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಆಗಸ್ಟ್ 2012 ರ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಮನೆಯ ಆದಾಯದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

2009-10, 2011-12 ರ ನಡುವೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಖರ್ಚು ರೂ. 3.75 ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಆಗಿತ್ತು, ಇದು ದೇಶದ ನಗರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ರೂ. 2.99 ಟ್ರಿಲಿಯನ್‌ಗಿಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

2004-05 ಮತ್ತು 2009-10 ರ ನಡುವೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿರ್ಮಾಣ

ಉದ್ಯೋಗಗಳು 88% ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 249 ಮಿಲಿಯನ್‌ನಿಂದ 229 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ಇಳಿದಿದೆ ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಚೇರಿ (NSSO), ಕ್ರಿಸಿಲ್ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಲನಶೀಲತೆಯ ಹೊರತಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮದ ಹಿಂದೆ ಆರು ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿವೆ-ಮಾತನಾಡುವುದು, ಆಡಳಿತದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನಗೊಳಿಸುವುದು, ಹೊಸ ಪದಗಳ ನಿರಂತರ ವಿಕಾಸ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.

ಸಲಹೆಗಳು:

ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜವಾಹರ ಅವರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ತೃತೀಯ ಭಾಷಾ ನೀತಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಕೇಂದ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ದೇಶದ ಇತರ ಮೆಟ್ರೋ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಕಾಸರಗೋಡು ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ನಡುವೆ) ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕನಿಷ್ಠ 10 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರೆ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಭಾಷೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಕ್ರಮಗಳು:

ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಜುಲೈ 2017ರಿಂದ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದು ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡದ ಒಂದು ಶತಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ (IT) ಹರಡುವಿಕೆ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯರು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಭರವಸೆ ಇದೆಯೇ? ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸಂತಾಲಿ, ಗೊಂಡಿ (ಒಡಿಶಾ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ), ಭೇಲಿ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಗುಜರಾತ್), ಮಿಜೋ (ಮಿಜೋರಾಂ), ಗಾರೋ ಮತ್ತು ಖಾಸಿ (ಮೇಘಾಲಯ) ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟರಾಕ್ (ತ್ರಿಪುರ). ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಉನ್ನತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಬರವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ವಿದ್ಯಾವಂತರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ/ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು, ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು, ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳೂ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಇದು ಭಾಷಾ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹಲವಾರು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯು ಹೊಸ ಭಾಷಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾವು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾತೃಭಾಷಾ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಆಚರಣೆಯು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಎರಡು-ಮೂರು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಇರಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಓದಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ವಿವಿಧ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಎಂ.ಎಚ್., (1999), ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ.ಎನ್., (1995), ಭಾಷೆಯ ಕಲ್ಪಿತ ಚರಿತ್ರೆ, ಹಂಪಿ ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
3. ಶಿವರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್., (1968), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, (1999), ಭಾಷಾಂತರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
5. ಮಹದೇವಯ್ಯ ಪಿ., (2009), ಆಡಳಿತ ಕನ್ನಡ, ಪ್ರಕಾಶನ, ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
6. ಕಾಮತ್ ಎಂ.ವಿ. (ಮೂಲ), ರಂಗನಾಥ್ (ಅನುವಾದ), (1985), ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ವಿಕಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್ ಪ್ರೈ.ಲಿ., ಹೊಸ ದೆಹಲಿ.
7. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಅ.ನ., (1946), ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.
8. ಗಳಗನಾಥ, (2011), ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರ್ಮಕಥೆ ಅಥವಾ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯದ ನಾಶ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.
9. ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾದ ಮಸೂದೆಗಳು, 1963 ರ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷಾ ಕಾಯ್ದೆ.
10. ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಭಾಷಣಗಳು (1946-1949)
11. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳು (1976)
12. Santosh Aggarwal, (1991), The Three Language Formula: An Educational Problem, Gian Publishing House.
13. The Karnataka Official Language Act, 1963 (Karnataka Act 26 of 1963)

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.